МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Ректор Одеського державного
аграрного університету
голова приймальної комісії
професор _____ С.С. Корлюк
«16» 03 2018 р.

ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ГЕОГРАФІЯ»
при вступі на спеціальність 193 – «ГЕОДЕЗІЯ ТА ЗЕМЛЕУСТРІЙ»
здобувачів вищої освіти ступеня «БАКАЛАВР»
на базі повної загальної середньої освіти

Розглянуто і схвалено Вченою радою
Інженерно-економічного факультету
Протокол № 7 від 06.02.2018 р.
Голова вченої ради факультету _____ Л. А. Бахчиванжи

ОДЕСА – 2018

Програма вступного випробування здобувачів вищої освіти ступеня «Бакалавр» спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій» галузі знань19 «Архітектура та будівництво», на базі повної загальної середньої освіти розроблена:

- кандидатом географічних наук, асистентом Леонідовою І.В.,
- кандидатом економічних наук, доцентом Малащук О.С.

ЗМІСТ

ВСТУП ……..... 4

1. БАЗОВА ЧАСТИНА ПРОГРАМИ……. 5

2. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ …….... 22

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ ……... 24

ВСТУП

До участі в конкурсі на навчання здобувачів вищої освіти ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій» допускаються особи, які мають документ державного зразка про здобуття повної загальної середньої освіти.

Мета вступного випробування – перевірка відповідності знань, умінь та навичок абітурієнтів програмним вимогам з предмета «Географія», з'ясування компетентності та оцінка ступеня підготовленості вступників для отримання освітнього ступеня «Бакалавр».

Вступник повинен володіти сукупністю базових знань з предмета «Географія», які передбачені освітньо-кваліфікаційною характеристикою бакалавра за професійним напрямом «Архітектура та будівництво» спеціальності "Геодезія та землеустрій".

Вступник повинен **виявити** базові теоретичні та практичні знання з розділів географічної науки, що виносяться на вступне випробування: "Загальна географія", "Географія материків та океанів", "Фізична географія України", "Загальні положення економічної та соціальної географії", "Економічна і соціальна географія України" та "Економічна та соціальна географія світу".

1. БАЗОВА ЧАСТИНА ПРОГРАМИ

Назва розділу, теми	Учень повинен знати	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
І. ЗАГАЛЬНА ГЕОГРАФІЯ		
1.1. Географія як наука, розвиток географічних досліджень	- об'єкт та предмет вивчення географії; - місце географічних дисциплін у системі наук; - джерела географічних знань; - методи географічних досліджень; - розвиток уявлень про форму, розміри та рухи Землі; - найвизначніші географічні відкриття, видатні мандрівники; - географічні дослідження світу та України в різні історичні епохи; - вітчизняні вчені-географи; - сучасні географічні дослідження та їх значення.	*Знати* об'єкт та предмет вивчення географії, місце географічних дисциплін у системі наук, видатних дослідників території України. *Розрізняти* методи географічних досліджень. *Порівнювати* та виділяти відмінності між джерелами географічних знань. *Аналізувати* зміни в уявленнях про форму, розміри та рухи Землі, географічні дослідження світу та України в різні історичні епохи. *Оцінювати* значення географічних відкриттів і досліджень у минулому і та на сучасному етапі розвитку.
1.2. Способи зображення Землі	- зображення земної поверхні на рисунку, плані, карті, глобусі, аерофотознімку та космічному знімку; - поняття «план місцевості», «географічна карта», «топографічна карта», «азимут»; - картографічні проекції та спотворення; -елементи градусної сітки; - легенда карт; - види масштабу; - класифікація карт, топографічні карти та їх практичне використання; - визначення напрямків географічних координат об'єктів, абсолютної та відносної висоти місцевості, глибини морів і океанів; - способи вимірювання відстаней на різних географічних і топографічних картах; - орієнтування на місцевості за місцевими ознаками; - значення карт у житті людини .	*Знати* елементи градусної сітки карти, класифікацію карт, способи орієнтування на місцевості. *Розрізняти* зображення земної поверхні на рисунку, плані, карті, глобусі, аерофотознімку та космічному знімку, картографічні проекції та види спотворень. *Користуватися* легендою карт, різними видами масштабу. *Визначати* на картах напрямки, прямокутні і географічні координати об'єктів, абсолютну та відносну висоту місцевості. *Вимірювати* відстані на картах за допомогою масштабу та градусної сітки. *Оцінювати* значення карт у житті і господарській діяльності людини .

Назва розділу, теми	Учень повинен знати	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
1.3. Літосфера та рельєф	- внутрішня будова Землі, поняття «земна кора», «літосфера», «літосферна плита», «тектонічні структури», будова та типи земної кори, породи та мінерали що її складають; - геологічне літочислення, геологічний вік, геохронологічна таблиця; - внутрішні процеси в літосфері; - рухи літосферних плит; - походження материків і океанів; - вулкани та землетруси, райони їх поширення; - зовнішні сили, що змінюють земну поверхню; - корисні копалини їх класифікація за походженням; - основні форми земної поверхні: гори і рівнини; - рельєф дна Світового океану; - значення рельєфу в господарській діяльності людини та вплив діяльності людини на рельєф.	*Знати* внутрішню будову Землі, особливості руху літосферних плит, будову материкової та океанічної земної кори, види корисних копали за походженням, розташування основних форм рельєфу . *Мати* просторове уявлення про сейсмічні пояси, різні форми поверхні суходолу та океанічного дна, їх географічне положення, та геологічний вік за загально-географічними та тематичними картами . *Пояснювати* вплив внутрішніх і зовнішніх процесів літосфери на формування рельєфу, закономірності розміщення основних форм рельєфу та родовищ корисних копалин. *Оцінювати* значення надр і рельєфу в житті та господарській діяльності людини, вплив на їхні зміни.
1.4. Атмосфера та клімат	- поняття «атмосфера», її склад та будова, значення; - сонячна радіація та її розподіл в атмосфері й на земній поверхні; - теплові пояси та їх межі (тропіки і полярні кола); - температура земної поверхні та повітря, її зміни з висотою і розподіл залежно від кута падіння сонячних променів; - атмосферний тиск його вимірювання; - основні пояси атмосферного тиску Землі; - загальна циркуляція атмосфери; - постійні вітри., циклони й антициклони, сезонні та місцеві вітри; - вода в атмосфері, вологість повітря, хмари.; - атмосферні опади та їх утворення; - розподіл опадів на поверхні земної кулі; - повітряні маси й атмосферні фронти; - поняття «клімат», кліматичні пояси та області; - кліматична карта; - залежність клімату від широти місцевості, морських течій, близькості до морів, рельєфу, антропогенного впливу; - погода, добові та сезонні коливання її метеорологічних елементів; - спостереження за погодою та її прогнозування; - вплив клімату та погоди на господарську діяльність.	*Знати* будову і склад атмосфери, компоненти погоди їх характеристику, кліматотвірні чинники, просторове розташування кліматичних поясів та областей за кліматичною картою. *Уміти* розв’язувати задачі на визначення висоти Сонця над горизонтом, зміни температури та атмосферного тиску з висотою, абсолютної і відносної вологості повітря, читати графічні зображення (моделі) показників погоди. *Визначати* типи клімату за кліматичними діаграмами. *Пояснювати* причини та наслідки змін компонентів погоди та клімату, закономірності розподілу температури, атмосферного тиску й опадів на Землі; особливості атмосферної циркуляції та умови формування циклонів й антициклонів, постійні та сезонні вітри, дію кліматотвірних чинників на формування типів клімату . *Аналізувати* взаємозв'язки між компонентами погоди та клімату та причини їхніх добових і річних змін, наслідки цих змін для природи і людини в різних кліматичних поясах та областях. *Прогнозувати* погоду за описом місцевих ознак та синоптичною картою. *Оцінювати* вплив господарської діяльності людини на атмосферу та наслідки зміни клімату.

Назва розділу, теми	Учень повинен знати	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
1.5. Гідросфера	- поняття «гідросфера» та її основні частини; - світовий океан та його частини: океани, моря, затоки, протоки; - суходіл в океані; - властивості вод Світового океану та причини її неоднорідності; - водні маси; - рух води в Світовому океані, морські течії; - води суходолу, річка та її частини, елементи річкової долини; - річкові басейни; - живлення та режим річок; - озера, їх походження; - болота; - льодовики, багаторічна мерзлота; - підземні води, джерела, штучні водойми; - використання Світового океану та вод суходолу в господарській діяльності людини .	*Знати* частини Світового океану та вод суходолу, просторове розміщення найважливіших гідрографічних об'єктів за картою,властивості вод. *Визначати* за картою географічне положення водних об'єктів, падіння, похил, витрати води в річці. *Розрізняти* способи зображення вод суходолу на пані місцевості і на карті водні маси за їхніми характеристиками. *Аналізувати* схему світового кругообігу води, роль Світового океану в географічній оболонці; причини та наслідки рухів води в океані, річці, залежність напрямку і характеру течії річок від рельєфу, особливості живлення і режиму вод суходолу. *Оцінювати* роль води в природі та господарській діяльності людини, її вплив на зміни, що відбуваються в гідросфері
1.6. Біосфера	- поняття «біосфера», її складові та межі; - грунти, їхні властивості та відмінності; - рослинність суходолу і океану; - тваринний світ суходолу і океану; - вплив біосфери на інші оболонки; - вплив людини на біосферу, охорона біосфери.	*Знати* поняття «біосфера», «ґрунт», рослинність, тваринний світ, межі та складові біосфери. *Порівнювати* закономірності поширення ґрунтів і живих організмів на Землі. *Оцінювати* вплив біосфери на інші оболонки, роль людини в біосфері.
1.7. Географічна оболонка Загальні закономірності природи Землі	- поняття «географічна оболонка»; - загальні закономірності географічної оболонки: цілісність, кругообіг речовин та енергії, ритмічність, комплексність.; - зональні та азональні природні комплекси; - зміна природних комплексів під впливом господарської діяльності людини.	*Знати* суттєві ознаки понять «географічна оболонка», «природний комплекс», «географічний пояс», «природна зона». *Розрізняти* характеристики просторової організації географічної оболонки, компонентний склад природного комплексу. *Виділяти* особливості географічних поясів і природних зон, висотних поясів. *Пояснювати* загальні закономірності географічної оболонки: зміну часу, поширення стійких і рухомих ділянок земної кори та відповідних їм форм рельєфу, кругообігу речовин і енергії, цілісності, ритмічності. *Аналізувати* взаємодію компонентів природи у природному комплексі на суходолі та океані, наслідки взаємодії оболонок Землі. *Оцінювати* вплив загальних географічних закономірностей на життєдіяльність людини та людини на географічну оболонку

Назва розділу, теми	Учень повинен знати	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
2. ГЕОГРАФІЯ МАТЕРИКІВ І ОКЕАНІВ		
2.1. Предмет вивчення географії материків і океанів	- значення та завдання курсу «Географія материків і океанів»; - поняття «материк» і «частина світу»; - основні географічні закономірності розвитку природи Землі: закономірності формування рельєфу, клімату, географічних поясів та природних зон; - формування зональних та азональних природних комплексів на материках.	*Знати* значення та завдання курсу географії материків і океанів. *Визначати* за тематичними картами закономірності формування рельєфу, клімату, природних комплексів. *Пояснювати* зміни природних комплексів на рівнинах та в горах.
2.2. Океани: Тихий океан, Атлантичний океан, Індійський океан, Північний Льодовитий океан.	- план характеристики природного комплексу океану; - особливості фізико-географічного положення океанів; - історичні відомості про освоєння та дослідження різних частин Світового океану; - геологічна будова та рельєф дна океанів; - характерні риси клімату; - властивості водних мас та океанічні течії; - своєрідність органічного світу океанів; - природні ресурси океанів та їх використання; - проблема забруднення океанічних вод .	*Знати* послідовність характеристики природного комплексу океану, основні етапи освоєння та дослідження океанів. *Визначати* особливості фізико-географічного положення океанів, геологічної будови та рельєфу дна океанів. *Пояснювати* кліматичні умови, властивості водних мас. *Аналізувати* рухи води в океані та схему океанічних течій. *Порівнювати* органічний світ різних частин Світового океану. *Оцінювати* природні ресурси океанів, види господарської діяльності в океанах та їх наслідки.
2.3. Материки		
2.3.1. Африка	- план географічної характеристики материка; - особливості фізико-географічного положення; - основні елементи берегової лінії; - дослідження та освоєння; - геологічна будова, основні форми рельєфу материка; - корисні копалини та закономірності їх розміщення на материку; - загальні особливості клімату, кліматичні пояси і типи клімату; - води суходолу: головні річкові системи, озера, басейни підземних вод, їх гідрологічні особливості; - природні зони та закономірності їх розміщення; - особливості ґрунтового, рослинного покриву та тваринного світу; - найбільші національні парки; - населення.	*Знати* алгоритм характеристики материка за типовим планом, дослідників природи. *Визначати* особливості фізико-географічного положення . *Розрізняти* основні елементи берегової лінії материка та форми рельєфу. *Аналізувати* взаємозв’язок геологічної будови, рельєфу та закономірностей розміщення корисних копалин на материку. *Пояснювати* загальні особливості кліматичних умов та розподілу внутрішніх вод. *Порівнювати* природні зони материка за ознакою домінуючих типів ґрунтів, рослинного покриву та типових представників тваринного світу.

Назва розділу, теми	Учень повинен знати	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
2.3.2. Австралія	- своєрідність географічного положення материка; - історія відкриття і дослідження материка; - форми рельєфу та корисні копалини Австралії; - загальні особливості клімату; - кліматичні пояси та типи клімату Австралії; - води суходолу; - природні зони; - своєрідність і унікальність органічного світу материка; - населення, його склад та розміщення.	*Знати* особливості фізико-географічного положення, історію відкриття та дослідження, основні форми рельєфу та корисні копалини материка. *Розрізняти* кліматичні умови в різних кліматичних поясах *Аналізувати* води суходолу та природні зони материка. *Пояснювати* унікальність видового складу представників органічного світу. *Оцінювати* расовий склад та розміщення населення в межах материка.
2.3.3. Південна Америка	- особливості фізико-географічного положення; - дослідження і освоєння материка; - геологічна будова, основні форми рельєфу; - закономірності поширення родовищ корисних копалин; - своєрідність клімату материка, кліматичні пояси і області; - вплив клімату на формування і розподіл вод суходолу; - найбільші річки та озера; - природні зони; - грунти, рослинний покрив та тваринний світ; - висотна поясність в Андах; - зміна природних комплексів людиною; - походження та формування сучасного населення, його расовий склад та розміщення.	*Знати* особливості фізико-географічного положення, історію дослідження та освоєння. *Розрізняти* основні елементи берегової лінії та форми рельєфу материка. *Аналізувати* взаємозв’язок геологічної будови, рельєфу та закономірностей розміщення корисних копалин на материку. *Пояснювати* особливості кліматичних умов та їх вплив на розподіл внутрішніх вод материка. *Порівнювати* природні зони материка та висотну поясність в Андах за ознакою домінуючих типів ґрунтів, рослинного покриву та представників тваринного світу. *Оцінювати* формування сучасного населення.
2.3.4. Антарктида	- своєрідність географічного положення материка; - відкриття Антарктиди та сучасні наукові дослідження материка; - Міжнародне співробітництво у дослідженні природних умов і природних ресурсів; - українська дослідна станція «Академік Вернадський»; - географічна будова та рельєф поверхні; - кліматичні умови; - рослинний і тваринний світ; - природні ресурси та їх охорона.	*Знати* особливості географічного положення, відкриття та дослідження материка. *Пояснювати* своєрідність природних умов та природних ресурсів. *Визначати* роль України у сучасних дослідженнях природи материка. *Оцінювати* значення міжнародного співробітництва у наукових дослідженнях.

Назва розділу, теми	Учень повинен знати	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
2.3.5. Північна Америка	- фізико-географічне положення материка; - історія відкриття та освоєння Північної Америки; - геологічна будова та основні форми рельєфу материка; - роль давнього зледеніння у формуванні сучасного рельєфу; - корисні копалини, закономірності їх поширення; - кліматичні пояси і типи клімату; - води суходолу, основні річкові системи; - найбільші озера, їх походження; - особливості розміщення природних зон; - ґрунти, рослинний покрив і тваринний світ; - висотна поясність Кордильєр; - природоохоронні території; - найвідоміші національні парки; - особливості заселення Північної Америки; - населення, його расовий і етнічний склад.	*Знати* особливості фізико-географічного положення, історію дослідження та освоєння Північної Америки. *Розрізняти* елементи берегової лінії та основні форми рельєфу материка. *Аналізувати* взаємозв'язок геологічної будови, рельєфу та закономірностей розміщення корисних копалин на території материка. *Пояснювати* загальні особливості кліматичних умов та їх вплив на розподіл внутрішніх вод материка. *Порівнювати* природні зони материка та висотну поясність в Кордильєрах за ознакою домінуючих типів ґрунтів, рослинного покриву та представників тваринного світу. *Оцінювати* расовий і етнічний склад населення.
2.3.6. Євразія	- фізико-географічне положення материка; - особливості берегової лінії Євразії; - історія відкриття і дослідження окремих територій материка; - геологічна будова; - давні материкові зледеніння; - сейсмічно активні області; - основні форми рельєфу материка, найбільші рівнини і гори; - корисні копалини, закономірності їх походження; - особливості формування клімату, кліматичні пояси і типи клімату; - внутрішні води, найбільші річки та озера; - багаторічна мерзлота, сучасне зледеніння; - природні зони, особливості їх розміщення на території материка; - грунти, рослинний покрив і тваринний світ природних зон; - висотна поясність у горах материка; - зміна природи людиною; - населення, расовий та етнічний склад; - розміщення населення на материку.	*Знати* особливості фізико-географічного положення, історію дослідження окремих частин. *Розрізняти* основні елементи берегової лінії та форми рельєфу материка. *Аналізувати* взаємозв'язок геологічної будови, рельєфу та закономірностей розміщення корисних копалин на території материка. *Визначати* вплив давнього материкового зледеніння на форми рельєфу материка. *Пояснювати* особливості формування кліматичних умов у різних кліматичних поясах та їх вплив на розподіл внутрішніх вод материка. *Порівнювати* природні зони материка за ознакою домінуючих типів ґрунтів, рослинного покриву та представників тваринного світу. *Оцінювати* расовий і етнічний склад населення.

Назва розділу, теми	Учень повинен знати	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
2.4. Земля – наш спільний дім	- взаємодія людини і природи; - природні ресурси материків і океанів, їх класифікація; - зміна взаємозв'язків між компонентами природи під впливом господарської діяльності людини; - порушення рівноваги в природних комплексах материків та океанів; - проблема забруднення навколишнього середовища; - види забруднення, основні джерела їх надходження; - природоохоронні території; - міжнародні організації з охорони природи.	*Знати* класифікацію природних ресурсів, сучасні екологічні проблеми взаємодії суспільства й природи, міжнародні організації з охорони природи. *Визначати* райони порушення рівноваги на материках та в океанах. *Розрізняти* різні за статусом природоохоронні території. *Аналізувати* види забруднення навколишнього середовища та основні джерела їх надходження. *Оцінювати* можливі наслідки екологічних проблем для природи Землі.
3. ФІЗИЧНА ГЕОГРАФІЯ УКРАЇНИ		
3.1. Україна та її географічні дослідження		
3.1.1. Географічне положення, формування території України. Загальні відомості про Україну.	- формування території, сучасні розміри, адміністративно-територіальний поділ; - географічне положення, кордони, розташування території України стосовно годинних поясів; - місце України на політичній та економічній карті світу; - господарська оцінка економіко-географічного положення	*Знати* розміри держави, країни з якими Україна має кордони, як формувалася територія України, причини територіальних змін України в минулому та сучасний адміністративно-територіальний устрій. *Аналізувати* фізико-географічне та економіко-географічне положення території України, його особливості в Європі та світі. *Вміти* визначати координати крайніх точок, місцевий час у різних регіонах України, характеризувати поясний та літній час, узгоджувати київський час із часом в інших годинних поясах.
3.2. Природні умови і ресурси України		
3.2.1. Рельєф, тектонічна, геологічна будова, мінеральні ресурси	- основні риси рельєфу: низовини, височини, гори; - тектонічні структури, їх будова та рухи; - особливості геологічної будови території України; - геоморфологічна будова; - чинники виникнення несприятливих геологічних і геоморфологічних процесів та шляхи запобігання їм; - мінерально-сировинні ресурси та їх класифікація; - закономірності поширення, характеристика та господарська оцінка паливних, рудних і нерудних корисних копалин.	*Знати* основні орографічні одиниці України: низовини, височини, гірські системи; найвищі точки рівнинної частини, Українських Карпат і Кримських гір, найбільші гірські перевали, найбільші родовища корисних копалин України та їх розміщення на карті. *Визначати* поняття «платформа», «щит», «плита», «область складчастості», взаємозв'язки між тектонічною, геологічною будовою та рельєфом, закономірності поширення мінерально-сировинних ресурсів, господарське значення. *Аналізувати* тектонічну карту,умови утворення й закономірності поширення основних типів та дрібних форм рельєфу, приклади впливу господарської діяльності людини на рельєф. *Порівнювати* особливості природних умов території України в різні геологічні ери. *Оцінювати* заходи щодо раціонального використання та охорони надр України

Назва розділу, теми	Учень повинен знати	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
3.2.2. Кліматичні умови та ресурси	- основні кліматотвірні чинники, загальні риси клімату; - типи повітряних мас; - розподіл температури повітря і опадів на території України; - основні кліматичні показники; - сезонні особливості клімату; - причини виникнення і наслідки дії небезпечних метеорологічних явищ на території країни, їх поширення; - кліматичні ресурси; - метеоспостереження, прогнози погоди.	*Знати* основні кліматотвірні чинники та кліматичні показники. *Аналізувати* розподіл по території та річний хід кліматичних показників і кліматичних ресурсів України. Причини виникнення і наслідки дії небезпечних метеорологічних явищ на території країни, їх поширення. *Давати* господарську оцінку кліматичним умовам і ресурсам України.
3.2.3. Внутрішні води та водні ресурси	- загальні гідрологічні особливості території України; - поверхневі води, особливості їх формування і розподілу; - основні річкові басейни; - канали; - болота, їх типи і поширення; - озера і водосховища; - підземні води; - несприятливі гідрологічні явища і заходи запобігання їм; - водні ресурси України, шляхи їх раціонального використання і охорони.	*Знати* основні річкові системи, найбільші озера, канали та водосховища на території України, їх розміщення на карті. *Розрізняти за характеристиками* гідрологічні особливості річок, озер, боліт, водосховищ і підземних вод України, ресурси та екологічні проблеми поверхневих і підземних вод. *Аналізувати* закономірності в розподілі поверхневих та підземних вод на території України, показники водних ресурсів на території країни, наслідки дії несприятливих процесів, викликаних водними об'єктами в Україні, та шляхи протистояння їм. *Встановлювати зв'язок* гідрологічного режиму водних об'єктів з кліматичними умовами, геологічною будовою та рельєфом. *Оцінювати* проблеми забруднення та раціонального використання водних ресурсів України.
3.2.4. Ґрунти, рослинний покрив, тваринний світ	- грунтовий покрив, умови ґрунтоутворення, властивості, основні генетичні типи ґрунтів, закономірності їх поширення; - карта ґрунтів України; - господарське використання ґрунтів; - земельні ресурси України, охорона земельних ресурсів; - різноманітність видового складу рослинності, закономірності поширення рослинності; - рослинні комплекси лісів, степів, луків; - рослинні ресурси, їх охорона і відтворення; - зелена книга України; - різноманітність видового складу тварин, фауністичний склад лісів, степів, луків, боліт, водойм, Українських Карпат і Кримських гір; - тваринні ресурси, заходи з їх охорони і відтворення. Червона книга України.	*Знати* генетичні типи ґрунтів в межах України, найпоширеніші види рослин та тварин. *Розрізняти* основні чинники ґрунтоутворення, розподіл земель-них ресурсів по території України; основні типи рослинного пок-риву; видовий склад тварин, флористичні та фауністичні ресурси. *Оцінювати* земельні, рослинні, тваринні ресурси в Україні їх стан та використання

Назва розділу, теми	Учень повинен знати	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
3.3. Природні комплекси України		
3.3.1. Природно-територіальні комплекси	- умови розвитку й характерні риси природних комплексів; - взаємодія чинників і компонентів ПТК; - ландшафти та їх класифікація; - фізико-географічне районування України, його наукове і практичне значення.	*Знати* одиниці фізико-географічного районування. *Розрізняти* особливості взаємодії компонентів природи в ландшафтах та їх класифікацію. *Аналізувати* процеси зміни ландшафтів, схему фізико-географічного районування. *Оцінювати* наукове і практичне значення фізико-географічного районування.
3.3.2. Природні комплекси рівнин	- мішані та широколистяні ліси; - лісостеп; - степ; - господарська характеристика природних зон, проблеми використання природних ресурсів й охорони природи.	*Знати* географічне положення і межі природних зон України, природоохоронні території в межах зон. *Розрізняти* особливості зон мішаних і широколистяних лісів, лісостепу та степу. *Аналізувати* взаємозв'язки між компонентами в межах кожної природної зони, розміщення їх на карті. *Порівнювати* зональні природні комплекси України за типовим планом. *Оцінювати* природно-ресурсний потенціал природних зон.
3.3.3. Гірські природні комплекси	- українські Карпати; - кримські гори; - природно-господарська характеристика гірських областей, проблеми використання ресурсів й охорони природи.	*Знати* географічне положення Українських Карпат і Кримських гір та їхніх природних областей. *Розрізняти* особливості гірських природних комплексів України за типовим планом. *Аналізувати* причини відмінностей природних умов гірських систем, прояви несприятливих процесів і явищ; вплив природних умов на господарювання в горах, роль гірських районів України як рекреаційних комплексів.
3.3.4. Природні комплекси морів	- Чорне та Азовське моря; - природно-господарська характеристика морів, проблеми використання ресурсів та охорони природи.	*Знати* розміри, глибину, елементи берегової лінії морів, що омивають територію України. *Розрізняти* природні умови Чорного й Азовського морів за типовим планом. *Порівнювати* природні ресурси морів. *Оцінювати* стан природних ресурсів Чорного й Азовського морів, проблеми їх використання та збереження морських природних комплексів.

Назва розділу, теми	Учень повинен знати	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
3.4. Використання природних умов і ресурсів та їх охорона		
3.4.1. Геоекологічна ситуація	- геоекологічна ситуація; - основні забруднювачі навколишнього середовища; - вплив геоекологічної ситуації на населення.	*Знати* поняття «геоекологічна ситуація», законодавчі акти що відображають екологічну ситуацію. *Аналізувати* зміну природних компонентів під впливом господарської діяльності людини та вплив геоекологічної ситуації на здоров'я людини.
3.4.2. Використання й охорона природних умов і ресурсів	- природоохоронні заходи; - законодавчі акти про природно-заповідний фонд; - категорії природно-заповідного фонду; - природоохоронні комплекси; - національна екологічна мережа; - моніторинг навколишнього середовища.	*Знати* категорії природно-заповідного фонду. *Аналізувати* зміст і організацію моніторингу навколишнього середовища. *Оцінювати* шляхи використання й охорони природних умов і ресурсів, створення національної екомережі.
4. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ		
4.1. Вступ		
4.1.1. Економічна та соціальна географія як наука.	- предмет економічної та соціальної географії; - економічна та соціальна географія в системі географічних наук; - зв'язок економічної та соціальної географії з іншими науками; - методи економіко-географічних досліджень.	*Знати* предмет вивчення економічної та соціальної географії , її місце у системі географічних наук. *Розрізняти* методи географічних досліджень . *Аналізувати* зв'язок економічної та соціальної географії з іншими науками.
4.2. Населення		
4.2.1. Кількість, розміщення, статева і вікова структури населення	- поняття "природний рух населення"; - відтворення населення; - демографічні процеси і демографічна політика.; - механічний рух (міграції) населення; - поняття "еміграція", "імміграція", "міграція", "сальдо міграції"; - внутрішні і зовнішні міграції; - міграційні процеси і міграційна політика держав; - статево-віковий склад населення, його наслідки.	*Знати* зміст понять: «природний приріст населення», «природний рух», «депопуляція», «еміграція», «імміграція», «сальдо міграції». *Характеризувати* особливості відтворення населення, демографі-чні процеси та демографічну політику держав. *Аналізувати* міграції та їх види; карту густоти населення, діаграми статевої і вікової структури населення.
4.2.2. Система розселення населення	- міське і сільське населення; - типи населених пунктів; - урбанізація, субурбанізація; - міські агломерації; - типи міст за розмірами та за функціями; - типи сільських поселень, особливості їх розміщення.	*Знати* зміст понять «місто», «село», «агломерація»,«урбанізація», «субурбанізація», «система розселення». *Характеризувати* особливості становлення та розвитку агломерацій. *Розрізняти* системи розселення населення та функції міст. *Аналізувати* причини змін у системі розселення населення .

Назва розділу, теми	Учень повинен знати	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
4.2.3. Трудові ресурси та зайнятість населення	- поняття “трудові ресурси”, “економічно активне населення”, “зайнятість населення”, “безробіття”.	*Знати* зміст понять: «трудові ресурси», «економічно активне населення», «зайнятість населення», «безробіття». *Характеризувати* причини змін у структурі зайнятості. *Пояснювати* причини і наслідки безробіття.
4.2.4. Взаємодія суспільства і природи	- географічне середовище як сфера взаємодії суспільства і природи; - ресурсозабезпеченість; - природокористування: раціональне і нераціональне.	*Знати* зміст понять: «географічне середовище», «ресурсозабезпеченість», «природокористування». *Характеризувати* взаємозв’язок і взаємовплив суспільства і природи. *Оцінювати* вплив нераціонального природокористування на розвиток суспільства.
4.3. Господарство		
4.3.1. Загальна характеристика господарства	- поняття про господарство і національний господарський комплекс; - міжнародний географічний поділ праці (МГПП); - поняття “НТР” та її основні риси; - галузева структура господарства; - поняття “галузь” і “міжгалузевий комплекс”; - форми суспільної організації виробництва; - інфраструктура, її види; - поняття про територіальну структуру господарства; - значення зовнішніх економічних зв’язків у господарстві країни.	*Знати* зміст понять: «господарство», «національний господарський комплекс», «міжнародний географічний поділ праці», «науково-технічна революція», «галузь», «міжгалузевий комплекс», «територіальна структура господарства». *Розрізняти* форми суспільної організації виробництва, значення та види інфраструктури. *Визначати* галузеву і територіальну структуру господарства. *Оцінювати* значення зовнішніх економічних зв’язків для розвитку господарства країни.
4.3.2. Економічний потенціал	Показники соціально-економічного розвитку. Валовий національний продукт, національний дохід. Показники якості життя.	*Знати* зміст понять: «валовий національний продукт», «національний дохід». *Аналізувати* показники економічного розвитку країни. Оцінювати рівень якості життя країн із різними умовами розвитку господарства.
4.3.3. Промисловість	- промисловість як сфера матеріального виробництва; - галузева структура паливної промисловості, сировинна база; - вугільна промисловість; - нафтова промисловість; - нафтопереробна промисловість; - газова промисловість; - електроенергетика як складова ПЕК; - основні типи електростанцій.	*Знати* галузевий склад , структуру галузей, їх типи. *Визначати* сировинну базу, принципи та фактори розміщення галузей. *Аналізувати* особливості розвитку галузей промисловості. *Оцінювати* значення галузей у господарстві, задоволенні матеріальних і духовних потреб населення, наслідки впливу промисловості на довкілля.

Назва розділу, теми	Учень повинен знати	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
	- енергосистема, альтернативні способи одержання енергії; - Чорна металургія, сировинна база, чинники розміщення; - кольорова металургія, склад і сировинна база, чинники розміщення підприємств галузі; - роль машинобудування у господарстві держави, структура галузі, міжгалузеві та внутрішньогалузеві зв'язки, чинники розміщення: наукоємні, трудомісткі і металомісткі галузі; - хімічна промисловість, її галузева структура, природно-сировинна база хімічної промисловості і використання відходів; - структура та значення лісової та деревообробної промисловості, особливості її розміщення; - целюлозно-паперове і лісохімічне виробництво; - галузева структура промисловості будівельних матеріалів, чинники розвитку і розміщення, сировинна база.	
4.3.4. Сільське господарство	- значення сільського господарства в економіці держави; - галузева структура сільського господарства; - зв'язок сільського господарства з іншими галузями; - природно-географічні фактори розвитку сільського господарства; - сільськогосподарські угіддя, їх структура; - меліорація земель; - галузева структура і виробничі особливості рослинництва; - тваринництво, його структура, кормова база тваринництва.	*Знати* галузеву і територіальну структуру сільського господарства. *Визначати* фактори та особливості розвитку рослинництва і тваринництва . *Оцінювати* причини і наслідки нестабільного розвитку сільськогосподарського виробництва
4.3.5. Транспорт	- роль транспорту в розвитку господарства країни; - види транспорту; - залізничний транспорт; - автомобільний транспорт; - водний транспорт; - повітряний транспорт; - трубопровідний транспорт.	*Знати* основні види транспорту, зміст понять «транспортний комплекс», «транспортний вузол», «вантажообіг», «пасажирообіг». *Аналізувати* техніко-економічні особливості різних видів транспорту. *Визначати* роль різних видів транспорту в розвитку господарства країни.
4.3.6. Соціальна сфера	- галузі соціальної сфери; - сфера послуг; - галузі виробництво товарів народного споживання їх значення.	*Знати* склад соціальної сфери. *Аналізувати* особливості розвитку окремих галузей соціальної сфери в ринкових умовах. *Оцінювати* вплив соціальної сфери на ефективність господарства та задоволення духовних і соціальних потреб населення.

Назва розділу, теми	Учень повинен знати	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
5. ЕКОНОМІЧНА І СОЦІАЛЬНА ГЕОГРАФІЯ УКРАЇНИ		
5.1. Населення України		
5.1.1. Кількість, розміщення, статева і вікова структури населення	- заселення території України; - кількість, розміщення, статева і вікова структура населення; - територіальні чинники розміщення та густоти населення; - природні й економічні умови, які впливають на основні показники розміщення населення; - природний рух населення; - демографічна ситуація; - міграція населення, її види та причини; - українська діаспора та причини її виникнення.	*Знати* кількість населення в Україні, країни з найбільшою українською діаспорою. *Характеризувати* процес заселення території України в минулому, територіальні відмінності. *Аналізувати* причини зміни кількості та нерівномірного розміщення населення в різні історичні періоди. *Розраховувати* природний приріст, сальдо міграцій
5.1.2. Національний та етнічний склад населення	- національний склад населення; - етнографічні групи; - регіональні відмінності духовної культури населення (мова, релігії, звичаї).	*Знати* національний склад населення України, етнографічні групи. Основні релігійні громади України *Аналізувати* особливості національного складу населення в різних регіонах України, секторні та стовпчикові діаграми національного складу населення. *Визначати на карті* розміщення корінних народів та національних меншин.
5.1.3. Система розселення населення	- система розселення; - урбанізація та регіональні відмінності в її рівнях; - типи міських поселень, функції міст і міські агломерації; - сільське розселення та його територіальні відмінності, соціальні проблеми.	*Знати* міста-мільйонери та інші найбільші міста. *Розрізняти* типи міст за розмірами та за функціями. *Аналізувати* особливості розміщення міських агломерацій, сільських поселень їх соціальні проблеми.
5.1.4. Трудові ресурси, зайнятість населення	- трудові ресурси; - зайнятість населення у сфері матеріального виробництва та невиробничій сфері; - проблеми зайнятості та її географічні аспекти	*Знати:* географію трудових ресурсів України. *Аналізувати:* забезпеченість трудовими ресурсами різних регіонів України, їхній кількісний та якісний склад, структуру зайнятості. *Пояснювати:* забезпеченість трудовими ресурсами різних областей України, причини неповного використання трудових ресурсів. *Оцінювати:* проблеми зайнятості населення в Україні.
5.2. Господарство України		
5.2.1. Загальна характеристика господарства, економічний потенціал	- основні риси структури господарства; - сучасні проблеми розвитку та територіальної організації господарства; - розвиток ринкової інфраструктури в Україні ;	*Знати:* галузі виробничої й невиробничої сфери. *Аналізувати:* показники економічного розвитку країни. *Оцінювати:* зміни, що відбуваються в галузевій і територіальній структурі господарства України на сучасному етапі.

Назва розділу, теми	Учень повинен знати	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
5.2.2. Промисловість	- загальна характеристика розвитку та розміщення промисловості; - галузева структура, спеціалізація; - сучасні проблеми і перспективи розвитку та розміщення промисловості; - *паливна промисловість*: структура, місце і роль у господарстві, вугільна промисловість, райони видобутку бурого і кам'яного вугілля, проблеми і перспективи розвитку, нафтова і газова промисловість, основні райони нафто- і газовидобутку, центри нафтопереробного виробництва, торф'яна, горючесланцева промисловість; - *електроенергетика,* її структура, розвиток і розміщення основних типів електростанцій, ліній електропередач. - екологічні проблеми розвитку паливної промисловості та електроенергетики; - енергозбереження, альтернативні джерела енергії. - *металургійна промисловість*: структура, місце і роль у господарстві, чинники розвитку та розміщення, сировинна база, географія чорної металургії, кольорова металургія, основні галузі та їх розміщення; проблеми й перспективи розвитку металургійної промисловості - *машинобудівна та металообробна промисловість*: значення, місце і роль у господарстві, структура галузі і принципи розміщення окремих виробництв: важкого, сільського-сподарського, транспортного, електротехнічного та ін.; територіальна організація машинобудування, проблеми і перспективи розвитку; - *хімічна промисловість*: значення, місце і роль галузі, сировинна база, галузева структура хімічної промисловості, географія окремих виробництв хімічної промисловості, проблеми і перспективи розвитку; - *лісова промисловість*: структура і значення, лісове господарство (лісозаготівля), основні райони заготівлі лісу, проблеми відтворення і раціонального використання лісових ресурсів.	*Знати:* найбільші підприємства, їх типи і проблеми функціонування. *Аналізувати:* статистичні дані розвитку галузей промисловості. Схеми внутрішньогалузевих і міжгалузевих зв'язків. *Оцінювати:* просторове розміщення основних районів та найбільших центрів галузей промисловості їх сировинну базу.

Назва розділу, теми	Учень повинен знати	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
	- *деревообробна промисловість*: целюлозно-паперове та лісохімічне виробництво, географія виробництв лісової промисловості, проблеми і перспективи розвитку. - *промисловість будівельних матеріалів*: структура і значення, чинники розвитку і розміщення, сировинна база, географія цементного виробництва; - *легка промисловість, художні промисли*: структура, принципи розміщення, географія текстильної (бавовняної, вовняної, лляної і шовкової), швейної та трикотажної, шкіряно-взуттєвої промисловості, основні центри художніх промислів; - *харчова промисловість*: галузева структура, особливості спеціалізації, принципи розміщення і географія, проблеми і перспективи розвитку.	
5.2.3. Сільське господарство	- роль, місце і значення сільського господарства; - земельний фонд; - меліорація земель; - рослинництво, зернові культури, вирощування технічних культур, картоплі й овочів, садівництво, ягідництво і виноградарство; - тваринництво, рибне господарство.	*Знати* особливості розвитку рослинництва і тваринництва, проблеми галузі. *Аналізувати* карту сільськогосподарської спеціалізації, статистичні дані щодо динаміки розвитку галузей рослинництва і тваринництва.
5.2.4. Соціальна сфера	- галузева структура, значення; - сфера послуг; - структура галузі; - рекреаційно-туристське господарство; - проблеми і перспективи розвитку галузі.	*Знати* галузі соціальної сфери. *Аналізувати* рівень розвитку окремих галузей соціальної сфери в різних областях України та їхні проблеми. *Оцінювати* користуючись статистичними даними, вплив соціальної сфери на ефективність господарства та задоволення духовних і соціальних потреб населення.
5.2.5. Транспорт і зовнішньоекономічні зв'язки України	- основні види транспорту, їх характеристика; - особливості розміщення; - географія перевезень; - залізнична мережа України.; - автомобільний транспорт, найважливіші автомагістралі; - трубопровідний транспорт, транзитні шляхи транспортування нафти і газу; - водний транспорт, морські і річкові порти. Повітряний транспорт; - зовнішньоекономічні зв'язки України.	*Знати* основні види транспорту в Україні, міжнародні транспорті коридори. *Аналізувати* користуючись статистичними даними, техніко-економічні особливості різних видів транспорту. *Визначати* за картою розміщення основних транспортних вузлів і найбільших магістралей, трубопровідного транспорту і міжнародних транспортних коридорів. *Оцінювати* роль української транспортної системи в здійсненні міжнародних перевезень.

Назва розділу, теми	Учень повинен знати	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
5.3. Економіко-географічні райони України		
5.3.1. Характеристика економічних районів	- економіко-географічна характеристика (за типовим планом: економіко-географічне положення та його господарська оцінка, природні умови і ресурси, населення і трудові ресурси, особливості галузевої та регіональної структури господарства, промисловість та її структура, характеристика основних галузей сільського господарства, транспорт, основні його види та географія, зовнішньоекономічні зв'язки, регіональні відмінності). - географічний поділ праці й економічне районування; - Донецький, Придніпровський, Північно-Східний, Столичний, Центральний, Причорноморський, Подільський, Північно-Західний, Карпатський р-ни (коротка економіко-географічна х-ка).	*Знати* зміст поняття «економічний район », економічні райони України, територіальне розміщення. *Розрізняти* економічні райони за критеріям їх виділення та спеціалізацією. *Аналізувати* причини й наслідки господарських відмінностей різних районів України
6. ЕКОНОМІЧНА ТА СОЦІАЛЬНА ГЕОГРАФІЯ СВІТУ		
6.1. Загальна економіко-географічна характеристика світу		
6.1.1. Сучасна політична карта світу	- етапи формування політичної карти світу; - типологія країн; - показники, що визначають рівень економічного розвитку країн; - форми правління й адміністративно-територіальний устрій країн; - сучасна політична карта Європи, Азії, Африки, Америки , Австралії й Океанії; - міжнародні організації.	*Знати* зміст понять «країна», «держава», «залежна країна » та їх відмінності, етапи формування політичної карти світу, розміщення на карті держав світу та їхніх столиць . *Розрізняти* основні форми державного устрою та правління країн світу . *Аналізувати* особливості сучасної соціально-економічної типології та регіонального поділу країн світу . *Оцінювати* політико-географічне положення країн світу, роль міжнародних організацій для узгодження діяльності громадських і державних структур різних країн.
6.1.2. Населення	- кількість населення світу та його динаміка; - етнічний (національний) склад населення; - найчисленніші народи і мовні сім'ї; - релігії народів світу; - нерівномірність розміщення населення на Землі; - міське населення, агломерації, мегалополіси; - процеси урбанізації; - сільське населення світу; - міграційні процеси.; - трудові ресурси та зайнятість населення в різних сферах господарства країн та регіонів світу.	*Знати* кількість населення світу і найбільших країн та його густоту в окремих регіонах , розміщення на карті найбільших мегалополісів світу. *Розрізняти* сутність понять «плем'я», «етнос», «нація», «народ», «народність». *Встановлювати* причини нерівномірного розміщення населення, особливості вікового та статевого складу населення, напрями основних міграційних потоків, структуру зайнятості населення та відмінність її за регіонами. *Порівнювати* структуру зайнятості населення в основних сферах господарства країн та регіонах світу. *Аналізувати* за діаграмами та картограмами демографічні показники населення світу, проблеми зайнятості.

Назва розділу, теми	Учень повинен знати	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
6.1.3. Географія світових природних ресурсів	- природні ресурси світу: мінеральні, водні, земельні, лісові, рекреаційні, Світового океану; - ресурсозабезпеченість і ресурсозбереження.	*Знати* види природних ресурсів та територіальні особливості їх розміщення. *Аналізувати* співвідношення ресурсозабезпеченості в окремих регіонах та країнах світу. *Оцінювати* рівень ресурсозабезпеченості та політику ресурсозбереження в різних країнах світу.
6.1.4. Світове господарство	- *географія промисловості світу:* світова паливно-енергетична система; географія вугільної, нафтової і газової промисловості; електроенергетика світу; чорна і кольорова металургія світу, основні райони розміщення металургійного виробництва; машинобудування світу: географія основних галузей; основні райони розміщення: хімічної, лісової і деревообробної, легкої, харчової промисловості; - *географія сільського господарства*: особливості розвитку і розміщення галузей рослинництва і тваринництва; - *географія транспорту*: розвиток та розміщення найважливіших видів транспорту: залізничного, автомобільного, водного, повітряного. - *міжнародні економічні зв'язки*: основні форми економічного співробітництва, міжнародний туризм та його різновиди.	*Знати* етапи формування світового господарства. *Розрізняти* основні райони розміщення провідних галузей промисловості; головні сільськогосподарські райони світу, транспортні система світу. *Аналізувати* розміщення провідних галузей промисловості світу; наслідки економічних відносин між країнами та групами країн світу. *Оцінювати* значення галузей промисловості, сільського господарства, транспорту для розвитку світової економіки, сучасні тенденції розвитку світового господарства та взаємовідносини між країнами.
6.1.5. Глобальні проблеми людства	- виникнення і суть глобальних проблем людства; - найважливіші проблеми сучасності: демографічна, екологічна, енергетична, продовольча, бідності, війни і миру, освоєння ресурсів Світового океану та шляхи їх розв'язання.	*Знати* зміст поняття «глобальні проблеми людства ». *Аналізувати* сутність, причини виникнення, особливості кожної з проблем та можливі шляхи їх розв'язання. *Оцінювати* наслідки прояву глобальних проблем на сучасному етапі розвитку суспільства, сталість розвитку (як стратегії людства XXI ст.) в країнах з різним рівнем економіки.
6.2. Регіони та країни світу		
6.2.1. Економіко-географічна характеристика регіонів та країн світу	- економіко-географічна характеристика регіонів та окремих держав (за типовим планом: економіко-географічне положення та його господарська оцінка; природні умови і ресурси; населення і трудові ресурси; особливості галузевої та регіональної структури господарства; промисловість та її структура; характеристика основних галузей сільського господарства; транспорт, основні його види та географія; зовнішньоекономічні зв'язки; регіональні відмінності); - *загальна характеристика країн Європи*: Німеччина. Велика Британія. Франція. Італія. Польща. Білорусь. Росія; - *загальна характеристика країн Азії:* Японія. Китай. Індія; - *країни Америки*: США, Канада, Загальна характеристика країн Латин.Америки; - *загальна характеристика країн Африки.* - *загальна характеристика Австралії та країн Океанії* .	*Знати* склад регіону, особливості розміщення та формування населення, господарства країн та регіонів. *Визначати* галузеву структуру господарства країн певного регіону. *Розпізнавати* країни за характеристикою по типовому алгоритму комплексної економіко-географічної характеристики країн. Робити висновки про причини економічного розвитку або спаду різних регіонів та країн. *Оцінювати* значення інтеграційних процесів та процесів глобалізації на розвиток країн світу.

2. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Власова Т.В. Физическая география материков и океанов. В 2-х ч. – М.: Просвещение, 1986.
2. Кобернік С.Г. Географія материків і океанів: підруч. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закладів / Кобернік С.Г., Скуратович О.Я. – К.: Навчальна книга, 2005. – 319 с.
3. Корнєєв В.П. Географія материків і океанів: підруч. для 7 кл. / Корнєєв В.П., Герасимчук В.М., Пічугін Б.В. – К.: Освіта, Шкільна освіта, 2003. – 256 с.
4. Леонтьев О.К. Общая геоморфология / Леонтьев О.К., Рычагов Г.И. –М.: В.Ш., 1988. – 318 с.
5. Мельничук В.С. Общая геология. – М.: Недра, 1989. – 329 с.
6. Основи загальної гідрології (за ред.С.С.Левківського) – К.: В.Ш., 1975. – 190с.
7. Пестушко В. Ю. Географія материків і океанів: підруч. для 7 кл. серед. шк./ Пестушко В. Ю., Сасихов В. О., Уварова Г. Є. – К: Абрис. – 376 с.
8. Скуратович О.Я. Загальна географія: Підруч. для 6 кл. / Скуратович О.Я., Круглик Л. І., Коваленко Р.Р.– К.: Зодіак-ЕКО, 2005. – 319 с.
9. Чорний І.Б. Географія грунтів з основами ґрунтознавства: навч. посібник / Чорний І.Б. – К.:В.Ш., 1995. –240 с.
10. Гілецький Й.Р. Географія України (Ф ізична географія з основами загального землезнавства): Підручн. для 8 класу / Гілецький Й.Р. – Львів: ВНТЛ-Класика, 2003. – 234 с.
11. Дітчук І.Л. Географія України: навч. посібник / Дітчук І.Л., Заставецька О.В., Ткач Д.В. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. – 168 с.
12. Заставний Ф.Д. Географія України / Заставний Ф.Д. – Львів: Світ, 1994.
13. Заставний Ф.Д. Економічна і соціальна географія України: Підруч. для 9 кл. / Заставний Ф.Д. – К.: Форум, 2003. – 239 с.
14. Маринич О.М. Фізична географія України: Підручник / Маринич О.М.,

Шищенко П.Г. – К.: Т-во “Знання”, 2003. – 565 с.

15. Масляк П.О. Географія України: підруч. для 8 – 9 кл. серед. шк./ Масляк П.О., Шищенко П.Г– К.: Зодіак-ЕКО, 2004. – 432 с.
16. Мезенцева Н.І. Суспільно-географічне районування України / Мезенцева Н.І., Мезенцев К.В. – К.: ВПЦ „Київський ун-тет”, 2000.
17. Масляк П.О. Економічна і соціальна географія України: Підруч. Для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Масляк П.О. – К: Педагогічна преса, 2005. – 288с.
18. Соціально-економічна географія України /За ред. проф. О.І. Шаблія – Львів: Світ, 1994.
19. Чернов Б.В. Фізична географія України, підр для 8 кл. / Чернов Б.В. – К.: Освіта, 2002. – 254 с.
20. Шищенко П.Г. Фізична геогафія України: Підруч. для 8 кл. загальноосвіт. навч. закл./ Шищенко П.Г., Муніч Н.В – К.: Зодіак – ЕКО, 2005. – 256 с.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ

Перелік питань для вступного випробування здобувачів вищої освіти ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій» галузі знань 19 «Архітектура та будівництво» на базі повної загальної середньої освіти, складений на основі програм зовнішнього незалежного оцінювання з «Географії», яку розроблено на основі чинної програми з географії для 6 – 9 класів загальноосвітніх навчальних закладів (основна школа) та програми з географії рівня стандарту, академічного рівня для 10 класу загальноосвітніх навчальних закладів (старша школа).

На вступний тестовий іспит виноситься перелік питань, що формують систему компетенцій абітурієнта з галузей знань *19* «Архітектура та будівництво», які входять до основних розділів шкільної програми географічної науки: «Загальна географія», «Географія материків та океанів», «Фізична географія України», «Загальні положення економічної та соціальної географії», «Економічна і соціальна географія України» та «Економічна та соціальна географія світу».

Під час випробування вступнику пропонується виконати тестове завдання, яке включає питання теоретичного характеру, що відповідають базовій частині програми. Для вступних випробувань розроблено 3 варіанти тестових завдань по 50 тестових питань в кожному. На кожне тестове питання може бути одна або декілька правильних відповідей. Для кожного варіанту розроблені ключі правильних відповідей. Кожен екзаменаційний тест зброшуровується, в ньому вказується: № варіанту, тестові питання, варіанти відповідей і графа для відповідей абітурієнтом. Фахове вступне випробування проводиться у письмовій формі.

Тривалість фахового вступного випробування 1,5 години (1,8 хвилини на одне тестове питання).

Фахове вступне випробування оцінюється за 200 - бальною шкалою. При тестовому контролі застосовується така система оцінювання – за кожну правильну відповідь 2 бали, невірну – 0 балів. Максимальна кількість балів за

всі правильні відповіді складає – 100 балів. Остаточна оцінка визначається за шкалою 100-200 балів додаванням до суми набраних балів за правильні відповіді числа 100 (табл. 3.1).

Таблиця 3.1. **Критерій оцінювання фахового іспиту**

Кількість вірних відповідей для 50 питань	**Оцінювання по шкалі 100-200 балів**	**Кількість вірних відповідей для 50 питань**	**Оцінювання по шкалі 100-200 балів**
0	100	26	152
1	102	27	154
2	104	28	156
3	106	29	158
4	108	30	160
5	110	31	162
6	112	32	164
7	114	33	166
8	116	34	168
9	118	35	170
10	120	36	172
11	122	37	174
12	124	38	176
13	126	39	178
14	128	40	180
15	130	41	182
16	132	42	184
17	134	43	186
18	136	44	188
19	138	45	190
20	140	46	192
21	142	47	194
22	144	48	196
23	146	49	198
24	148	50	200
25	150		